

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4:50 fil.

□ □ □

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

□ □ □

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirii”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Clerul finăr.

Una dintre agendele celea mai importante ale Conzistorului plenar este primirea alumnilor în seminarul arhidiecezan.

Clericii din Lugoj, pe viitor, vor fi în seminarul lor diecezan, și astfel toți alumnii nostri se vor ocroti în vechia zidire seminarială, care și așa de abia îi încap pe toți.

Intre împrejurările schimbate, deosebit de favorabile, în cari e situat azi clerul nostru, primirea în seminarul teologic este un favor foarte mare, și superioritatea bisericească are îndoit drept și îndoită datorință de a *alege* dintre candidați pe cei mai buni, și pe cei ce vor da cea mai sigură garanță, că vor fi la timpul său preoți vrednici și muncitori neobosiți în via Domnului.

În împrejurările de astăzi, carierele la universitate sau chiar și la academii comerciale reclamă spese enorme, așa încât foarte puțini din tinerii nostri pot să urmeze aceasta cărare, abstrăgând dela anii îndelungați, ce aceste cariere îi reclamă, până ce candidații să ajungă a-și câștiga singuri pânea. La teologie alumnii sunt provezuți cu toate celea necesare, și după un studiu de patru ani, ajung într'o situație socială și materială neasămănat mai bună ca aceea în care au tângit vechile generații ale preoților nostri. În *toate* celealalte seminare românești clericii plătesc o sumă anumită pentru întreținerea anuală, din care se alimentează fondul seminarial și se ameliorează salariile profesorilor. La noi se va introduce numai acum o taxă fundamentală, care după a noastră părere, este prea de tot mică, căci judecând după numărul de tot mare al con-

curenților, nu credem că nu s'ar putea suscepe anual cel puțin treizeci clerici începători, cari ar solvi bucuros și patru sute coroane, taxă anuală. Seminarul ar realiza atunci o incassare de treizeci și două mii coroane anual (socotind optzeci de clerici) și din această sumă frumoasă s'ar putea augmenta fondul de penzie al preoțimii, al văduvelor și orfanilor de preoți și s'ar putea ajutator mult institutele culturale, cari se luptă și în centru cu destulă miserie. Câți din tinerii nostri speșează îndoit și intreit această sumă, urmând la cariere mai îndelungate, cari azi sunt tot mai problematice în urma prea marei aglomerații!

De sigur, munca conzistorului plenar de a alege pe cei mai vrednici dintre cei mulți, cari cer întrarea în seminar — este foarte dificilă. Sunt foarte multe motive, cari ponderează atât de mult în cumpănă, și foarte mulți tineri buni nu reușesc, adese din simplul motiv, că aglomerarea e prea de tot mare, iar locurile libere sunt determinate. E cu atât mai dificilă această muncă, cu cât judecata nu se poate aduce numai pe baza documentelor seci, căci nu notele de trecere determină *vocațiunea* cuiva pentru cariera preoțească. Nu e vorbă de o carieră numai, de-o *leftărie*, ci de-o misiune nobilă și *apostolică*, unde vocațiunea trebuie să apese neasămănat mai mult în cumpănă, ca toate celealalte criterii, oricât de favorabile ar fi acelea.

De aceea, repetăm și cu acest prilej părerea, ce ne-am exprimat-o în atâtea rânduri: În rândul prim trebuiesc primiți *fi de preot*, căci după părerea noastră, aceștia prezintă garanța cea mai sigură a vocațiunii, crescuți fiind în casa preoțească; și numai apoi pot să urmeze combinațiile asupra celorlalți candidați, asupra cărora criteriul

suprem ar fi purtarea bună și *să-răcia* candidaților, ce îi împedecă pe cei mai mulți, luându-le posibilitatea de a urma la altă carieră.

Preoții noștri, cari au crescut familii cu atâtea năcazuri nu s'ar bucura nici atunci decât de acel favor obicinuit pretutindeni, la miliție, în slujbele de stat, și aiurea, unde întâietatea o au totdeauna fiii ofițerilor, ori ai funcționarilor respectivi.

Preoții noștri, cari au muncit în zilele grele ale trecutului, merită acest favor, în situația schimbată de azi, când soarta preotului s'a întors în spre bine.

Obrăznicie. Ziarul „Est” în nrul de Marți înjură România pentru că n'a notificat cazurile de holeră în mod oficial. Nu e adevărat! Ziarul „Seara” din București avea doar rubrică *permanentă* despre holeră, de când s'a ivit primul caz în comuna Stefa-nești. Și, la urmă, cine e de vină, dacă aproape tuturor ziarelor din țară li-s'a detras debitul postal?

România a și *interzis* trecerea călătorilor din Ungaria prin Predeal și Turnu-roșu, iar în Bulgaria afară de cordonul sanitar de-alungul Dunării, a concentrat personalul sanitar pe câmpul de luptă și toți soldații (400,000) au fost injectați cu ser antiholeric.

A spune, după toate aceste, că România e o țară *Balcanică* și că nu face destul pentru localizarea epidemiei înseamnă de-a dreptul obrăznicie.

Mai bine ar reclama cei dela „Est” serviciul nostru sanitar, cerând ca să se *interzică și la noi*, intrarea călătorilor din țară.

Datorii după pace. Sub acest titlu „Seara” publică un articol interesant, din care reținem pasajul final:

„În tratatul de pace încheiat între noi și aliați se consemna pentru prima dată hotărât, într'un act oficial, *realitatea rassei românești*. Prin asigurările ce le-a obținut dela aliați în ce privește viața națională liberă a Românilor macedoneni, cu școli românești și cu o episcopie independentă. O urmare logică a acestei măsuri va fi notificarea clară și puternic argumentată

a voinței și datoriei Românilor din Regat față de România din Austro-Ungaria vre-o 4 milioane.

România nu mai poate cu nici un preț să mai stea închisă de-aci înainte între teamă și neîncredere. O situație viguroasă înlăuntrul și o politică limpede și energică peste graniți, iată datorii bărbăților noștri de stat, de azi și din viitor.

Neutralitatea României. De câteva zile a sosit în București senatorul *Batzaria* fost deputat în parlamentul turcesc, care precum să susține în cercurile diplomatice — are misiunea de a să pune în conștientare cu membrii guvernului român privitor la neul conflict al Turciei, în care caz România să rămână neutră.

Moștenitorul de tron Francisc Ferdinand însoțit de colonelul Bardolff a sosit în Ischl. La gară a fost salutat în numele Maestății Sale de maiorul Wallushek. Dela gară s'a dus la hotelul „Regina Elisabetha” de unde la orele 11 înainte de amiază moștenitorul s'a prezentat în audiență la Maestatea Sa. Moștenitorul purta uniformă reg. 4 de dragoni, al cărui proprietar nu demult a fost numit de Maestatea Sa. După audiență s'a prezentat la dejunul de Curte din vila regească. După dejun Moștenitorul a primit în audiență de 3/4 oră pe general major Masterer conducătorul substituit al Cancelariei de Cabinet. După amiază la 5 ore însoțit de colonelul Bardolff, cu automobilul a plecat spre Salzburg de unde își va continua călătoria cu trenul spre Nerfen. La plecare mulțimea a făcut mari ovații Moștenitorului.

Credincioșii noștri și Maria-Pócs. Dintr'o scrisoare, ce primim dela un vrednic preot sătmărean, extragem:

„Poporul nostru din părțile sătmărene,

sălegene și unele bihorene, în toți anii mergeau la rugă la Maria-Pócs în număr de multe mii. După cele întâmplate cu Hajdudorogul și cu alungarea tinerilor noștri Clerici dela Ungvár, noi trebuie să încunjurăm Pócsul, așa ca poporul nostru să nu mai meargă la rusneții — dușmani nouă, cu atât mai puțin vre-un preot de-ai noștri.

În asta privință, până acum nu s'a publicat în „Unirea” un avis preoțesc ca să se întrepună cu toată autoritatea a reținea poporul dela pelerinajul la Pócs. Trebuia aceasta să-o facă vre-unul dintre preoții parohiilor adnexate la Hajdudorog.

Dacă nici până la primirea acestor șire nu veți fi primit vre-o scrisoare în această cauză, atunci rog pe On. Redacțiune a publica din inițiativă proprie un advertisement preoțesc vizat, ca acela să-l poată primi până Duminecă, mult până Marți — Schimbarea la față, — ca, ceea ce eu o am făcut din îndemn propriu, alții să o facă fiind avizați.

Noi avem mănăstiri la: Prislop, Nicula, Moisei (Maramureș) și mai în apropiere la Sișesti, unde să află icoane de a Maicii Sfinte făcătoare de minuni. — Să sfătuiască dară preoții poporul, dacă careva voiește a face peregrinaje, îndrepteși calea către acea locuri, unde toate slujbele să fac în limba noastră dulce românească — și, să nu mai meargă între rusneții renegații și țărnicii.

V. P.

Din problemele sinodului arhidiecezan.

III. Completarea parohiilor. Sute și preoți. Cursul teologic de trei ani. Casele parohiale.

Dreptul de a conferi beneficiile parohiale în biserica noastră e al mitropolitului și respective a ordinariatului. Mitropolitul

își deprinde acest drept de regulă prin escrierea de concurs publice. Dintre concurenți apoi ordinariatul alege pe cel mai vrednic, și provăzându-l cu iurisdicția necesară îi conferiște parohia dată în concurs. Ordinariatul are drept să conferească parohiile și fără concurs, acest drept îl deprinde în anumite cazuri, mai ales când conferiște parohii neo-hirotoniților. Dreptul ordinariatului de a conferi parohii nu-l trage nimeni la îndoială, acesta e un drept firesc în biserica noastră ce are și poate să aibă numai constituție monarhică, cum a lăsat divinul ei întemeietor. Nimenea nici odată nu poate să restrângă acest drept, pentru-că orice dispoziție de acest fel eo ipso ar fi invalidă, căci ar lovi direct constituția monarhică a bisericii lui Hristos!

Cine trage la îndoială înse, că o regulare a dreptului preoților de a compete la parohii ar fi numai spre folosul și binele bisericii noastre, gr. catolice române și în special al Arhidiecezei? Deaceia cred că cei mai mulți vor aproba păreriile esmise în articolul „Normativ arhidiecezan” — publicat în „Unirea” de „un protopop” prin care se cere regularea acestei chestii. — Legea de cvinevenale cu adevărat a clasificat parohiile noastre. Folosele regulării acestei chestii le-a arătat „un protopop” îndeajuns, de aceea cred că nu-i lipsă să stăruiesc mult la acest punct.

Să mergem înse mai departe. În sinodul arhidiecezan din 1909 s'a adus o hotărâre de mare importanță cu privire la completarea parohiilor. S'a primit adecă propunerea părintelui protopop dela Cluj, Dr. Elie Dăian, că fiecare sat să-și aibă preotul seu. În acest scop s'a decis înmulțirea numărului clericilor, apoi prefacerea în parohii a filiilor etc. Dintre număratoarele filii abia câte-va s'au prefăcut în parohii avem informații

FOIȚA.

In excursie prin Bănat.

VI.

Pe Dunăre.

Celce a făcut vreodată calea pe cursul Dunării de jos a rămas de bunăseama cu convingerea, că acest fluviu e aici singurul mare drum, care te scoate cu toată ușurința prin un lung șir de munți către alte țări spre răsărit. O poartă uriașă se pare cursul Dunării aci, prinsă de alungul de două șire de munți, egal de înalți, cu aproape aceeași suprafață. Crunt e tot și aspru, ce ne întimpină în aceasta cale, pe care trecem fermecați. Valuri aleargă cu putere înainte, se corlesc și spumegă, un sul și rotogol e suprafața uriașului fluviu, ce trece maiestos, pe drumul lui fix.

Ce minunată cale e Dunărea! Prin munți treci fără se urci, mergi înainte, fără se faci un pas. Te poartă ea, n'ai decât să i-te așezi pe suprafață. Îți poți lua cu tine tot ce ai, fără să-i faci prin aceasta o deosebită greutate. Dacă ai ceva de vânzare, de schimb, transport, marfă, bagaj, oștire ea îți face toate serviciile fără să cearăscă. N'a trebuit așadar o deosebită

înțelepciune, ca neamțul să vadă, că Dunărea e pentru el un stimul: *Drang nach Osten*. Un drum umblător, care te chiamă spre necunoscut, stăruie chiar să mergi înainte, să cuprinzi teren, să fi stăpân și airea.

Cetățile ruinate, zidurile sparte, speluncile întărite și turnurile de apărare, ce se înșirue dealungul ambilor țărmi, urmele războaielor și a apărării popoarelor sunt dovezi milenare a harțelor, a sângelui, ce s'a vărsat dealungul acestui uriaș drum spre răsărit. Cei puternici, cei mulți și mari au considerat Dunărea de un mijloc de cucerire, care să le înmulțască țările și robii, să le umple visteriile și să le mărească gloria. Celor mici li-se părea drumul prea lat pentru puhoiul, ce mereu tăbăra la vale spre moșiile lor și țineau de cuviință a-l îngusta cu gurile tunurilor îndreptate din toate coastele țărmlui lor spre oglinda tremurătoare a apei. Așa s'a pus împotriva principiului „*Drang nach Osten*”, lozinca apărării naționale, și din ce se înmulțiau pe apa Dunării vapoarele unui stat, se ridicau și fortărețele celuilalt dealungul Dunării, ca semnele trezviei și al conștiinței naționale...

La nouă ore antemeridiane ne-am imbarcat la Boziaș pe un vapor, ce mergea spre Galaț. La Boziaș se începe cursul de jos al Dunării, care în frumusețe, în grandiositate este fără păreche. La început coline domoale se îngrămădesc la ambii țărmi, cari pe marginea sârbească sunt mai ridicate.

La noi zărim o cultură deosebită a pământului și o mare grijă a pădurilor, cari încep în curând a se ivi pe crestele tot mai ridicate, tot mai imbulzite ale dealurilor. Apare îndată și cel dintâi ostrov, închis de o așa impenetrabilă pădure de sălci și plop, încât nimic nu se poate zări, din satul sârbesc, ce zace confundat la mijloc. Câte o stâncă se ridică din adâncuri la mari înălțimi peste apă, stând țapănă cu spinarea mohorită și creștetul neted în soarele dogoritor. Dispare apoi pe încetul și pe țărmlul noștr orice urmă de cultură a pământului. Colinele domoale au devenit dealuri prăpăstioase, pe cari mușchiul se ține cu mare putere, ca să nu alunece la vale. Mici codri de tufe se preling pe coaste la vale, până ce mândre păduri acoper toate dealurile, câte se pot vedea. Se par de aici niște talazuri undulătoare.

Deodată cu țărmi înalți apar și cele dintâi ruine a fortărețelor de odinioară. În jos de Moldova nouă se schimbă perspectiva de până aci. Pe uriașele dealuri se aștern puternice păduri de fag și stejar, cari pe malul sârbesc deabia acum incolțesc pe locuri sterile și păscute de capre. Orizontul se întunecă aci, cursul Dunării se strimță apoi se lărgeste. Apa clocote și spumegă. Ca săgeata țisnesc valurile înainte pe strimtoare croită de stânci. Apoi se lărgeste iar Dunărea, apa se ogoiește, valurile își modează cursul în sinul larg, ce se face pe

inse din locurile cele mai competente, că s'au luat măsurile necesare pentru continuarea operei începute. Lucrurile vor merge cam greu pentru-că în multe locuri e vorbă de drepturi câştigate, de scăderea în mod simţitor a venitelor preoţeşti etc. Ducerea la împlinire a acestei hotărîri e inse de o extremă necesitate, cum a arătat şi Dr. Dăian în magistrarele cuvântări ce le-a rostit la acest obiect în sinodul din 1909. Apoi trebuie să ne gândim, că cu cât va trece timpul, cu atât mai greu se va putea ajunge la împlinirea marelui vis; că fiecare sat să-şi aibă preotul seu. Iată încă o problemă a viitorului sinod arhidiecezan, aflarea modalităţilor pentru executarea frumoasei hotărîri din 1909 — şi mai ales pentru delăturarea piedecilor ce se ivesc în calea acestei executări. — Bine înţeles, rapoarte detaliate despre starea filiilor, numărul sufletelor, averea bisericii etc. etc. — fiind la dispoziţia sinodului, lucrările lui în acest punct vor fi uşurate mult.

Pentru prevederea cu preoţi a parohiilor mai sărace sinodul din 1909 a prevăzut înfiinţarea cursului teologic de trei ani. După-cum ştim, până-acum în puţine cazuri s'a executat acest concluz. După toate probabilităţile inse de-aci înainte se vor primi în număr mai mare clerici de acest fel şi aşadar şi pe viitor va fi preoţimea împărţită în două clase — sistematici şi nesistematici. Nu ştiu ce cred alţii, scriitorul acestor şire inse crede că ar fi cu mult mai bine dacă s'ar tinde la uniformitatea în cvalificarea clerului, la această ne-au învăţat dureroasele experienţe ale anilor din urmă, când atâta s'a ţinut la suprafaţa chestia „teologilor“ şi „moraliştilor“. Sinodul ce se va convoca de bună seama nu ar face lucru rău dacă ar reveni asupra hotărîrii din 1909.

Cu atât mai vârtos ar trebui să se re-

vină asupra acestui lucru, cu cât susţinerea şi pe mai departe a cursului de trei ani cu încetul ne duce la un mare rău: tulburarea poporului, — lăţirea anarhiei în biserica noastră. Căci dacă cutare parohie slabă are drept să-şi aleagă preot, — de ce să nu aibă şi o parohie de frunte? Numai în cei vre-o trei ani din urmă s'au întâmplat tulburări în mai mult de 10 parohii — şi toţi sunt de acord, că trebuie împedecată cu ori-ce preţ lăţirea anarhiei. Unul dintre mijloacele principale spre acest scop e fără îndoială ştergerea cursului teologic de trei ani, care cu adevărat poate să devină „piatra de scandal“ pentru poporul care cere de preot fără rezultat pe X sau pe Y. Tot sinodul arhidiecezan ar putea să ia şi dispoziţiile necesare pentru pedepsirea exemplară a tulburătorilor din viitor a poporului.

În foarte multe locuri tulburările în popor s'au iscat din cauza că lipsesc casele parohiale. În astfel de locuri apoi dacă s'a aflat cineva, ca să ofere „poporului“ că va face case parohiale pe spesele lui — (ori alte oferte, de altă natură) — pentru acela poporul a sărit şi în foc şi în apă, a protestat pe la Blaj, a colindat pe la Sibiu ori pe la Hajdudorog — oh! — şi câte nu e în stare să facă „un popor“ pentru „doritul“ lui! Sunt încă destule parohii fără case parohiale, foarte multe, cari azi sau mâne, — vor fi din nou teatrul tulburărilor în popor. Meru auzim de edificări de şcoli şi biserici, de case parohiale mai rar. Dacă s'ar lua „mercenăria preoţilor“ după casele parohiale, apoi eu îl invit pe „un protopop“ să facă o plimbare prin arhidieceză, ori să ia gematismul cel mai nou. Îl asigur că neasămănat în mai multe sate va găsi biserici şi şcoli bune şi case parohiale foarte slabe ori de loc — decât viceversa. Câţi preoţi sunt câţi eroi fără nume, cari zeci de ani,

ori o viaţă întreagă nici nu cutează a visa la case parohiale nouă, pentru-că trebuie să facă şcoală şi biserică!..

Chestia caselor parohiale nu e inse o chestie de a doua mână, ci chestie destul de importantă. Sinodul arhidiecezan va cerca şi modalităţile pentru îndestulirea acestor neajunsuri. Se pare curios lucru, — așa-i? — dar oare de ce să nu fie un fond şi pentru ajutorarea parohiilor la ridicarea de case parohiale? De ce se înfiinţeze astfel de fonduri în fiecare parohie lipsită de case parohiale, care să fie augmentat prin contribuiri, arunc, şi chiar şi din restul cassei cu finea fiecărui an?

Pagini ştiinţifice.

NICOPOLE

(1396—1877—1902.)

Cuvântare rostită în Academia Română de CAROL I. Regele României în şedinţa dela 21 Martie 1904.

(Continuare).

Cu acest prilej Marele Duce îmi scrie că podul de la Nicopole nu este destul de tare pentru a rezista viforului iernii care începuse, şi mă întrebă ce este de făcut spre a-i da soliditatea trebuincioasă. Fără preget li răspund, că avem ancure şi odgoane pregătite cu cari îl vom întări, însă că la venirea sloiurilor nici un pod pe vase nu va putea rezista, așa că de acum e nevoie să ne gândim la alte mijloace mai puternice, spre pildă la un pod de fer, pentru menţinerea legăturilor noastre. Acest pod a fost comandat mai târziu în Rusia; o parte a fost pornită pe la sfârşitul lui Ianuarie, însă a rămas pe drum.

urmă. Din ţărm în ţărm valuri mărunte tremurătoare se leagănă deodată pe oglinda lată a apei. E aci Dunărea, ca rîurile de munte, cari trec peste pietri. Alvia îi e colţuroasă, stânci ascuţite trec prin adâncuri din ţărm în ţărm, peste cari se leagănă apa încet şi cu grijă. Vaporul se strecură cu băgare de seamă peste vadul acesta şi urmează strict cursul navigabil pe lângă semnele plutitoare fixate aci. Dunărea e aici de 1300—1600 metri de largă. Subt vadul luţ se îngustă însă la jumătate. În lăţimea aceasta curge apoi până la strimtoarea Cazanului pe o distanţă de 14 kilometri.

Pe tot acest curs al Dunării de abia pe ţărmul sârbesc am zărit câteva case a unui sătuleţ, încolo numai porturile ne vestesc apropierea satelor aşezate prin vre-o vale adâncă din apropiere. Văile încă atât de adânci şi așa înguste sunt pe aci, încât abia li-se zăreşte gura, unde răspund în Dunăre. Altcum numai în silă îți poți închipui și locuințe omenești pe coastele aceste. Și dacă cu toate aceste este posibil așa ceva, cine ar și îndrăzni să se așeze pe aci, afară de români? Cele câteva comune, a căror nume se rosteste în slavonie la porturi — Tisovita — Plasevita — sunt de fapt comune românești. Portul câtorva femei, cari au debarcat aci arată fineța aceea deosebită și armonia colorilor, fondul comun al portului românesc.

În jos de Plasevita se începe strâm-

toarea Cazanului. Din fața apei pârte se ridică stâncile până la înălțimi de 500—800 metri și vaporul intră în noul drum, ca printr'o poartă uriașe. Coaste pleșuve sure și roșietice tăbărăsc din ambele părți spre Dunăre, formând grupuri de stânci, peste cari se rostesc măiestos vulturi la uriașe înălțimi. Vânt puternic se pornește deodată, care huieste asurzitor prin aceasta grandioasă strimtoare, strânsă la o îngustime de 200 metri. Orizontul se întunecă grav și pe cer apar ca din senin nori grei, din cari se varsă ploaia în șiroaie peste noi. Vijelia ține abia câteva clipe și îndată se face iar sânin și iar scilipește un soare alb, bogat și dogoritor. Vântul se potolește de tot, nici boarea nu mișcă în jur. Cu atât mai sgomotoase sunt însă valurile, cari deabia se strecură pe strimtoarea uriașă a Cazanului.

E partea cea mai măiestoasă a Dunării. Vârtejurile se rotesc cu huiet, valurile năvălesc entropitor pe canal înainte, se opresc, se ridică, spumegă apoi ținesc spre pârteții uriași, de cari se sfarmă țiuind. Altele pornesc imprăștiate dela țărm în suluri rotunde ca la câțiva pași să se cufunde în afunzime, lăsând la suprafață rotiri adânci, spumegătoare. Nouă kilometri ține strimtoarea Cazanului, a cărui pârteți pe alocurea se pleacă, îndrăsnesc peste ape. În stâncile malului stâng e săpat drumul Széchenyi, iar pe țărmul sârbesc apar cele dintâi urme ale drumului lui Traian. Din drumul tăiat în

stâncă de marele împărat de abia o îngustă dungă a mai rămas, celalalt a fost ros de ape și de dintele vremii. Se văd însă bine și și-au păstrat forma patru-unghiulară găurile săpate în stâncă, în cari au fost odinioară aşezate grinzile, pe cari se răsima drumul. Dunărea e aici de 20—60 metri de adâncă iar la Dubova se strimta la 153 metri. Vaporul merge aproape tiptil. Simțiam din senin cum șueră iarăș vântul și până să ne desmetim se varsă ploaia dintr'un nouel mărunț și adunat deasupra noastră, tocmai când ne strecuram pe cea mai înfricoșată poartă a Cazanului. Ne-am refugiat formal dinaintea vijeliei înfricoșate în portul dela Ogradina.

Scăpați din strâmtoare orizontul se desface deodată înaintea noastră. Dunărea se lărgește și își reie din nou cursul său regulat. Pe țărm apare verdeța obicinuită, pădurile și locul cultivat. Înălțimile s'au coborât, valea e largă, iar la o distanță mică zărim vapoarele staționate în portul — Rușavei.

Oct. Prie.

Cugetări.

Banul e ca și un ocean în care se cufundă multe corabii: convingeri, caractere, onoare. —

La 24/6 Decembrie vremea se strică din nou; valurile Dunării sunt cât ale mării, număratoarele sunt rupte din pod.

În ziua de 28/10, ziua neuitată a căderii Plevnei, legătura nu este încă restabilită și serviciul se îndeplinește cu un pod umblător.

La 4/16 Decembrie începe un viscol îngrozitor, cinci zile de-arândul ninge și viorește fără încetare, toate comunicațiile sunt tăiate. Așa de însemnate sunt stricăciunile la pod, în cât pierе nădejdea de a le putea îndrepta. Tocmai atunci începe transportul prizonierilor cu care ne însărcinaserăm spre a da împăratului Alexandru o mulțumire, mai ales ca în timpul verii refuzasem a lua în primire pe acei de la Nicopole.

Mii de prizonieri mor pe drum degenerați; la armatele aliate se simte din zi în zi mai mult lipsa de hrană; toate rațiile sunt reduse, chiar la cartierul meu. Bucuria ce ne umplea inimile în urma strălucitei izbânde de la Plevna ni se micșorează prin multele griji: podul rupt, drumurile troienite, vitele de transport perite în mare parte, iar împrejurul nostru numai jale și suferințe.

În fine, la 10/22 Decembrie vijelia încetăud, am putut părăsi Poradim, unde stătusem peste trei luni. Drumul până la Nicopole — patru-zeci kilometri — l-am străbătut în nouă ceasuri, mare parte călare, din cauza adâncimii zăpezii și a frigului. Termometrul arăta opt-spre-zece grade sub zero.

Pe drum am întâlnit un transport de prizonieri, oprîți de oboseală; la fiecare pas zăceau Turci luptându-se cu moartea sau degenerați. Mulți dintre călărașii și dorobanții cari îi escortau căzură și ei și adormiră somnul cel de pe urmă lângă vrăjmașii lor din ajun.

(Va urma)

Reviste.

România. După iscălirea tratatului de pace din București, delegații au luat parte în corpore la Te-Deum-ul, ce s'a oficiat la Mitropolie. La daruri Mitropolitul a pomenit pe regele Carol al României, Constantin regele Elinilor, Petru regele Serbiei, Ferdinand regele Bulgariei și Nicolae regele Muntenegrului, cu toate augustele lor familii și toți vrednicii reprezentanți ai lor la încheierea păcii.

La sfârșitul slujbei muzica batalionului de pioneri, aflătoare în curtea Mitropoliei, a executat rugăcunea.

Toți delegații au sărutat crucea și Evanghelia.

Textul oficial al tratatului e următorul:

Majestatea Sa regele Bulgariei de o parte și MM. LL. regele Grecilor, regele României și regele Serbiei, de altă parte, însuflețiți de datorința de a pune capăt stărei de războiu actualmente existând între țările lor respective, dorind dintr'un

gând de ordine să stabilească pacea între popoarele atât de mult timp încercate, au hotărît de a încheia un tratat definitiv de pace. Numitele Majestați au numit în consecință pe următorii plenipotențiar:

(Aci urmează numele și titlurile plenipotențiarilor fiecărui dintre Suverani).

Acordul fiind din fericire stabilit între ele, au convenit asupra următoarelor stipulațiuni:

Articolul I. Va fi, cu începere din ziua schimbării ratificărilor prezentului tratat, pace și amicitie între M. Sa regele Bulgariei și MM. LL. regii României, Muntenegrului, Serbiei și Greciei, precum și între moștenitorii și urmașii lor, Statele și sușii lor respectivi.

Articolul II. Între regatul Bulgariei și regatul României, vechea frontieră între Dunăre și marea Neagră este, conform cu procesul-verbal încheiat de delegații militari respectivi și anexat la protocolul nr. 5 din 12 Iulie 1913 al conferinței din București, rectificată în modul următor:

Noua frontieră va pleca dela Dunăre în sus de Turtucaia pentru a se termina la marea Neagră la Sud de Ecrene.

Între aceste două puncte extreme, linia de frontieră va urma traseul indicat pe hărțile 1/100.000 și 1/200.000 ale statului major român și conform cu descripțiunile anexate.

Este în mod formal stabilit, că Bulgaria va dărăma cel mai târziu în timp de doi ani lucrările de fortificație existente și nu va construi altele la Rusciuc, la Șumla, în zona intermediară și într'o zonă de 20 kilometri în jurul Balicului.

O comisiune mixtă, compusă din reprezentanții celor două înalte părți contractante, în număr egal de ambele părți, va fi însărcinată, în cele 15 zile, cari vor urma semnăturii prezentului tratat, să execute pe teritor traseul noii frontiere, conform cu stipulațiunile precedente. Această comisiune va prezida la împărțirea proprietăților, cari au putut aparține până acum districtelor, comunelor sau comunităților de locuitori separate de noua frontieră. În caz de neînțelegere asupra traseului și asupra măsurilor de executare, cele două înalte părți contractante, se angajează să se adreseze unui al treilea guvern amic pentru a-l ruga de a desemna un arbitru ale cărei hotăriri asupra punctelor în litigiu vor fi considerate definitive.

Articolul III. Între regatul Bulgariei și regatul Serbiei, frontiera va urma conform cu procesul-verbal hotărît de delegații militari respectivi și anexat la protocolul nr. 9 din 25 Iulie (7 August) 1913 al conferinței din București, traseul următor:

Linia de frontieră va pleca dela vechea frontieră dela vârful de munte Palarico, va urma vechea frontieră turco bulgară și linia de îndărțire a apelor între Vardar și Struma, cu excepțiunea, că valea înaltă a Strumiței va rămânea pe teritoriul sârbesc; ea se va încheia la muntele Belasica, unde se va lega de frontiera bulgaro-greacă. O descripțiune amănunțită a acestei frontiere și traseul ei pe harta 1/200.000 a statului major austriac sunt anexate prezentului articol.

(Urmează clauza de mai sus cu numirea comisunii mixte în caz de neînțelegere).

Art. IV. Chestiunile relative la vechea frontieră sârbo-bulgară vor fi regulate con-

form cu înțelegerea intervenită între cele două înalte Părți contractante în protocolul avut la prezentul articol.

Art. V. Între regatul Bulgariei și regatul Greciei, frontiera va urma conform cu procesul verbal hotărît de delegații militari respectivi și anexate la protocolul nr. 9 din 25 Iulie (7 Aug) 1913 al conferinței din București.

Linia de frontieră va pleca dela noua frontieră bulgaro-sârbă pe coasta Belasico-Planina pentru a se încheia la îmbucătura râului acesta la Marea Egee.

Între aceste două puncte extreme linia de frontieră va urma traseul indicat pe harta 1/200.000 al statului major austriac și conform cu descripțiunea anexată la prezentul articol.

(Urmează clauza cu comisiunea mixtă în caz de neînțelegere.)

Este în mod formal stabilit că Bulgaria se dezistă de acum de orice pretenție asupra insulei Creta.

Art. VI. Cartierele generale al armatelor vor fi imediat informate de semnarea prezentului tratat. Guvernul bulgar se angajează a readuce armata sa de a doua zi dela înștiințarea semnării tratatului pe picior de pace. El va dirija trupele sale către garnizoanele lor unde se va proceda în cel mai scurt timp la retrimiteria diverselor rezerve la căminurile lor.

Trupele, a căror garnizoană se găsește situată în zona de ocupațiune a armatei a uneia din părțile contractante, vor fi dirijați spre un alt punct al vechiului teritoriu bulgar și nu vor putea merge la garnizoana lor obișnuită decât după ce zona de ocupațiune mai sus arătată va fi evacuată.

Art. VII. Evacuarea teritoriului bulgar atât cel vechi cât și cel nou va începe imediat după mobilizarea armatei bulgare și va fi terminată cel mai târziu în 15 zile.

În tot acest timp, pentru armata de operațiune română, zona de demarcațiune va fi indicată de linia Șiștov-Levcea-Turski-Isvor-Glozene-Zletiza-Mirkoyo - Areao-Konak-Orhanian-Mezdra-Vratza-Bercovitz-Lom—Dunăre.

Art. VIII. În tot timpul ocupațiunii teritoriilor bulgare, diferitele armate vor păstra dreptul de rechizițiuni, plătind în numerar.

Ele vor avea libera întrebuințare a liniilor drumurilor de fier pentru transporturilor trupelor și aprovizionările de orice natură, fără să fie locul la despăgubirea autorității locale.

Bolnavii și răniți vor fi sub paza ărilor armate.

Art. IX. Indată ce va fi posibil după schimbul de ratificări a prezentului tratat, toți prizonierii de război vor fi înapoiți în mod reciproc.

Guvernele înaltelor părți contractante vor desemna fiecare comisari speciali însărcinați de a primi pe prizonieri.

Toți prizonierii în mâinile unuia dintre guverne vor fi predați comisarului căruia aparțin sau reprezentatului său autorizat în mod special, la locul care va fi fixat de părțile interesate.

Guvernele înaltelor părți contractante își va prezenta reciproc unul altuia, de îndată ce va fi posibil, după remiterea prizonierilor, cheltuielile direct suportate de ele

pentru îngrijirea și întreținerea prizonierilor din ziua prinderii sau remiterii până în ziua morții sau predării lor.

Se vor face compensații între sumele datorate de Bulgaria uneia din celelalte înalte puteri contractante și acelea datorite de aceasta Bulgariei și diferența va fi plătită guvernului creditor îndată ce va fi posibil după schimbul de socoteli arătate mai sus.

Art. X. Prezentul tratat va fi ratificat și ratificările vor fi schimbate la București în termen de 15 zile sau cel mai curând posibil.

Pe credința cărora, plenipotențiarilor respectivi au semnat și pus sigiliile lor.

Făcută la București în a 28-a zi a lunii Iulie (a zecea zi a lunii August) a anului 1913.

*

Regele Carol a semnat în 11 a. l. c. decretul de demobilizare.

În aceeași vreme a adresat un ordin de zi, în care exprims armatei mulțumitele Sale pentru vitejia și dragostea dovedită întru împlinirea încoronată cu succs, a datorințelor naționale.

*

Propunerea Austro-Ungariei, de a se revizui tratatul de pace, după cum se anunță din Petersburg, Roma, Londra, Berlin și Viena — va fi respinsă.

Jurnalele unguerești mai nouă confirmă și ele știrea aceasta.

Diverse.

Delegații păcii din București la Brașov. Din Brașov s'a anunță, că delegații dela Conferința de pace din București între cari prim-ministrul Sârbiei Pasic, Venizelos premierul Greciei apoi miniștri români Arion, Bădărău și Take Ionescu, prin Predeal au sosit la Brașov și sub conducerea căpitanului de graniță Corneliu Kurk au vizitat valea Timișului. După amiazi societatea s'a reîntors la Sinaia unde au fost oaspeții prim-ministrului român, iar la 6 ore seara au plecat spre București.

Perchiziție domiciliară la „Românul”. Societatea teatrală unguerească din Arad încă în April a. c. a predat pieza lui Rakosi „Clopoțele amuțite”. „Românul” la timpul său a luat o poziție vrednică cu ocazia predării acestei pieze prin care suntem batjocoriți, dar ca totdeauna așa și în cazul acesta, parchetul a aflat agitație în articolii apărători din Românul. Pe baza aceasta s'a pornit cercetare în contra „Românului” și Sâmbătă s'au prezentat la redacție 2 polițiști însoțiți de detectivi făcând perchiziție cu scopul de a da de manuscrisele celor 2 articoli incriminați.

Perchiziția n'a avut rezultatul dorit, și cei doi polițiști au dus cu ei numai cei 2 numeri incriminați din „Românul”.

Emulațiune în zbor între Paris și Berlin. Duminică înainte de amiazi piloții francezi: Letort, Marnier și Helan au făcut o întrecere luând zborul spre Berlin. Aterizarea a avut loc pe câmpul de aviație fohannisztal de lângă Berlin.

Amnestie. Din prilejul jubileului, împăratul german *Wilhelm* a dat amnestie la 24.000 persoane civile. Amnestia a fost promulgată prin decretul împărătesc din 16 Iunie a. c. în urma căruia aceia cari voiau să se împărtășească de amnestie trebuiau să ceară în scris. La ministerul de justiție au intrat mai mult ca 24 mii de cereri, cari au și fost rezolvate fiind prezentate împăratului în ordinea intrării, așa că fiecare caz prezentat împăratului îndată era decis și agrățiarea la moment era valabilă. Dintre cei amnestiați, majoritatea au fost judecați în bani și la închisoare. Unora prin amnestie li-s'au ușurat pedeapsa, alții au fost eliberați din închisoare deja pe timpul serbării jubileului și mulți nici nu și-au început pedeapsa prevăzânduși agrețierea. În urma amnestiei au dobândit libertatea și 2 ucigași, cari fiind judecați la moarte împăratul *Wilhelm* li-a schimbat pedeapsa în închisoare pe viață iar acum prin amnestie li-a iertat pedeapsa de tot.

Din Orăștie. Primim următoarele: Situația financiară e destul de grea, situația economică însă și mai grea. O simt toate ținuturile locuite de Români în urma ploilor și ezundărilor continue. De aci se vede că se fi ivit ideea ca serbările naționale ale celor două societăți culturale ale noastre să se contramandeze.

Centrala „Asociațiunii” s'a declarat *contra amânării* și în urmare și comitetul despărțământului Orăștie în ședința din zilele trecute s'a declarat *pentru ținerea serbărilor* aci, cu atât mai vărtos, că adunarea Asociațiunii era încă în 1912 să se țină în Orăștie, dar să amânase în urma serbărilor împreunate cu desvălirea bustului G. Barițiu în Sibiu.

În liniamente generale s'a decis, că cu ocaziunea serbărilor ce s'au fixat pe ziua de 1/14 Sept. c. să se aranjeze o expoziție. La aceasta expoziție își vor da concursul Reuniunea meseriașilor de aci, Reuniunea economică din loc și atelierul de țesătorie din Orăștie. Aceste trei instituțiuni avem nădejde, că pe lângă tot timpul critic de azi, să facă cinstă Orăștiei și jurului în ale industriei, în ale economiei de câmp și în ale țesătoriei de casă. Atât meseriașii, cât și atelierul de țesătorie sunt deja în plină lucrare în vederea expoziției.

Cu ocaziunea serbărilor Reuniunea română de cântări de aci va aranja un concert. Această Reuniune în luna Maiu c. angajase ca dirigent pe tenorul Ionel Radulescu, sub conducerea caruia la Sânziene a dat un splendid concert. Dirigentul a plecat în armata mobilizată a României. Reuniunea însă a angajat dirigent nou pe dl Aurel Medrea din Hațeg, elev al conservatorului din Viena. Sub conducerea acestuia să țin probe regulat și se speră să avem un concert în toate punctele bine succes. Vom avea ca soliste și pe una din cântărețele cunoscute ale neamului și vre-un solist bine apreciat.

Cu ocaziunea sărbătorilor vom avea și o petrecere populară. Țărani și țărance din loc și jur ne vor prezenta jocurile, obiceiurile și portul din partea locului.

Pentru acoperirea speselor împreunate cu serbări institutul „Ardeleana” din primăvară a dat deja următoarele ajutoare: Reuniunei meseriașilor 1000 cor., Atelierului de țesătorie 500 cor., Reuniunei de cântări 600 cor. — pentru cărți la popor 750 cor. Reuniunea economică a primit încă în anii trecuți o fundațiune mai mare dela institut, așa că din aceea își va acoperi spesele cu participarea la expoziție.

Cam acestea sunt în general pregătirile ce s'au făcut pentru serbările din toamnă ale „Asociațiunii”. Sperăm, că pe lângă toate împrejurările nefavorabile să fie

totuș bine cercetate fiind Orăștia un centru destul de cunoscut și geografice bine situat.

Vom înfrunta năcazurile noastre economice, dar vom avea mulțămirea să serbăm cu toții la un loc, deși nu formal, dar în inimi succesul strălucit al fraților noștri, cari au uimit lumea întreagă. Aceasta ne va fi o bună răsplată și ne va da îndemn de a spera și timpuri mai bune...!

De aci înainte vom informa publicul încontinuu asupra pregătirilor ce se mai fac pentru serbările noastre. — *Coresp.*

Reluarea legăturilor de telefon între Budapesta și București. După ce între statele din Balcani s'a făcut pace definitivă și protocolul s'a iscălit, guvernul român în legătură cu demobilizarea armatei, a luat dispozițiuni pentru statornicirea stărilor normale. Cenzura a încetat deja de Vineri și între Budapesta și București din nou s'au reluat legătura de telefon și telegraf, așa că după o întrerupere de 1 lună și jumătate cu Sâmbăta trecută s'a vorbit pe telefon primatădat între Budapesta și București.

În atențiunea institutelor noastre preparandiale. Manualele de istorie, ce lipsiau până acum s'au aprobat în manuscris de către înaltul minister. Acum a apărut volumul I. în tipografia diecezană din Arad, iar al doilea volum va apărea, în decursul săptămânii viitoare. așa că pe 1 Septembrie vor putea obține aprobarea definitivă. Manualele sunt de *Dr. Bilinszky* și sunt traduse pe românește de profesorul *Aurel B. Gajia*.

Publicațiune. Târgul de vite în Szászsebes s'a va ținea în 21, 22 și 23 Aug. și târgul de mărfuri în 25 August. Magistratul orășenesc.

Holera în Ungaria. Orașul Budapesta în vederea pericolului de holeră, a luat celea mai întinse măsuri de apărare dând instrucții medicilor săi, cari de pe un vapor de pe Dunăre vor supune unei vizițiuni minuțioase pe toți călătorii, cari vin cu vapoarele pe Dunăre, ca nu cumva epidemia să-și facă intrare în Budapesta. De altă parte din Serajevo vin știri, că în comuna: Dolnja-Tuzla din 6 cazuri de holeră 3 s'au sfârșit cu moarte.

Posta Redacțiunii.

Țărăiturile șoviniste ale unui greer... E un articol foarte frumos și avântat, dar publicarea lui ar aduce cu sine negreșit, »proces de presă«.

MAI NOU.

Regele Carol din incidentul încheierii păcii, a mai fost felicitat de Monarhul nostru, țarul Nicolae și chiar de regele Bulgariei, care speră pe viitor o apropiere între țara lui și România.

„Viitorul” comunică informația, că alianța statornică dintre popoarele balcanice va fi cimentată prin trei căsătorii princiare, cari vor avea loc, probabil, încă la toamnă.

Principesa Elisaveta a României se va căsători cu George principele moștenitor grec; prințul Carol al României va lua în căsătorie pe marea ducesă Tatiana, a doua fică a țarului Rusiei iar prințul moștenitor sârb Alexandru pe marea ducesă Olga, prima fică a Țarului.

Partea Literară.

Despre viața curată.

Indreptar pentru tinerii culți.

de

ANTONIU SZUSZAI.

Trad. de

EMIL TATAR.

(Continuare).

Adevărul îl găsim în mijlocul acestor păreri extremiste: Natura omenească s'a deteriorat, a devenit aplicată spre rău, în urma păcatului original, dar nu s'a stricat într'atăta, încât să nu mai poată face și bine. Dar ca să faci fapte bune trebuie să te forțezi, domnia sufletului dela căderea în păcat, nu se poate asigura decât prin luptă, prin rezistență.

Senzualismul întărit prin păcat, e dușmanul intern, dușmanul de casă al fiecărui om. Acesta atâță pe om la superbie, la iubirea peste măsură a bunurilor pământești, a banilor, la plăcerile trupești, la necumpăt în mâncări și beuturi și la poftele disordnate trupești. Acesta pune piedecă și îngreunează urmarea binelui, dar cu deosebire ne îngreunează în viața curată.

Cunoașterea acestui dușman intern e de cea mai mare însemnătate. Omul morbos de regulă e cuprins de febrințeli și din aceste chiar și un om laic în ale medicinei poate ști, că e cuprins de morb. Medicul măsoară gradurile febrințelilor și după aceste se îndreaptă. Dar medicul mai face ceva: caută, scrutează după cauza, izvorul febrințelilor. Căci dacă ar face să înceteze febrințelile, rămânând cauza acestora, nu peste mult ar fi iarăși cuprins de boală. Dacă voim să trăim scutiți de păcatele necurăției, nu e de ajuns să cunoaștem ispitele externe, cari servesc ca ocaziuni ce ne duc la păcat, ci trebuie să cunoaștem izvorul răului, care în cazul de față e concupiscința.

Leul când doarme nu face rău nimănui, dar e dușman înfricoșat când se trezește și mai îngrozitor când se infurie, iasca nu arde, dacă nu ajunge la ea foc, dar se aprinde, când o atinge vreo scântie. Natura omenească după păcatul original e foarte aplicată spre rău; îndatăce e cuprinsă de scântea păcatului, adică e molestată de ispite, se aprinde, natura animalică își cere prada.

Și incendiul cel mai mare se începe din o scântea. Din scântea se naște focul mic, focul mic se încinge în foc mare. Și tocmai din motivul acesta nu e bine să ne jucăm cu focul și cu deosebire atunci, când se află în apropiere materii combustibile, paie, hârtii, ori chiar prav de pușcă sau dinamit. Cine vrea să încunjure focul și daunele provenite din el, să nu apropie flacăra de lucrurile ce se aprind ușor. Inzădar se plânge, că eu nu am voit să aprind casa sau orașul cutare.

Mai sus am zis, că natura omenească are ceva asemănător cu iasca, e de ajuns o scântea, ca să ardă cu flăcări, de aceea e lucru cuminte, ca să nu umbli cu foc în a-

propierea ei, sau cu alte cuvinte să nu permiți ca scântea ispitei să pătrundă prin ochi, urechi, prin pipăit, sau fantazie și să aprindă în flăcări natura de iască.

Am fost martorul ocular al unui incendiu groaznic, care a prefăcut în cenuse un oraș întreg. Dacă aș fi avut vreo 10—15 oameni, cari să me asculte, cel puțin jumătate orașul ar fi scăpat de foc. Ar fi trebuit adică să se strice coperișul unei case, cu trei sau patru case mai departe de foc și elementul nimicitor ar fi trebuit să se oprească. Focul mai bine se poate stinge prin aceea, că se depărtează obiectul aprins. Lupta cea mai sigură în contra senzualismului e fuga dinaintea ispitei, încunjurarea focului. Adecă: în fuga salus.

În cartea primă din s. Scriptură, Cap 39 cetim o narațiune de tot instructivă. De sigur ai auzit-o ca băiat, dar întrebare, că pătrunsa-i înțelesul adânc al acestei narațiuni. Se istorisește despre Iosif din Egipt.

Iosif a ajuns în Egipt în casa lui Putifar din cauza răutății fraților săi. Fiind Iosif om cinstit, Putifar i-a concretizat conducerea casei și a averii lui. Iosif era tânăr și frumos. Femeia lui Putifar și-a aruncat ochii asupra lui și l-a ispitit spre păcat. Dar în inima lui Iosif s'a sălășluit frica lui Dumnezeu și femeii ce-l ispitesea la păcat îi dă acest răspuns frumos: „Cum aș putea face aceasta fărădelege și cum să greșesc contra Dumnezeului meu?“ Și cu aceasta s'a depărtat. Într'o zi însă femeia lui Putifar l-a prins pe Iosif de haina sa. Ce s'a întâmplat acum? Iosif, temător de Dumnezeu, nu s'a cugetat, că poate cu rugăciune va învinge ispita, n'a filozofat; în fuga salus, va fi cugetat și a fugit, lăsându-și acolo și haina, ca mai bine să poată fugi.

Ce s'a scris — s'a scris pentru instruirea noastră. Exemplul lui Iosif ne servește tuturor de învățătură. Fuga nu e numai folositoare, ci și singura cale de scăpare. Dacă Iosif nu ar fi fugit, pe lângă toată pietatea lui totuș ar fi căzut. Focul era aproape. Dacă ar fi îngăduit Iosif ca să apuce la putere focul senzualității, de bunăsamă, că îl supunea și pe el aplicările spre rău întăritate de ispită. Dacă fuga ar fi imposibilă, trebuie să te răpești cu forța și să te mântuiești.

S. Toma de Acvino s'a hotărât să meargă la Pariz și să intre în ordul călugărilor Dominicani. Dar familia lui aristocratică se opunea și voia să-l abată în orice mod dela gândul acesta. L-au prins și l-au închis în castelul strămoșesc. Dar tânărul Toma nu s'a lăsat înduplecat. Fratele său a iscodit atunci un plan drăcesc: să-l târâm la păcat, atunci de sigur îi va merge pofta dela viața de călugăr. Așa rezona fratele „bun“. Într'o zi s'a arătat apoi ispita în chipul unei femei pierdute. S. Toma nu avea unde să fugă, de aceea luând un tăciune aprins a alungat femeia blăstămată. A desemnat apoi cu cărbunele o cruce pe perete și căzând în genunchi a mulțămît fierbinte lui Dumnezeu pentru gândul bun ce i-l-a dat. Dacă ispita e puternică și nu fugim de ea, așazicând ne ametește, dispăre judecata minții și libertatea voinții și astfel ajunge la stăpânire patima, animalul din om.

Dacă ne ispitește cineva să mințim ori să furăm, ne putem opune cu curaj ispititorului, când e vorba însă de ispita la păcatul necurăției, rezistența dreaptă ar fi cea

mai mare eroare; aici numai în fugă e mântuirea. În fuga salus. Ispititorul la necurăție nu e un contrar nobil așa încât să merite a sta față cu el, onoarea de creștin pretinde, să nu stai de vorbă cu el, să-l încunjuri ca ciuma, să te ferești de el.

Pe când scriu acestea prin ținuturile Mississipi, cu deosebire în New-Orleans, băntuie frigurile de mare — malaricea. — Oamenii din orașele în cari a intrat boala înfricoșată, se refugiază cu miile. Și oare pentru ce fug? Nu ar fi mai cuminte ca oamenii să se opună acestui flagel? Malaricea e boală infecțioasă, baccilii ajungând în organismul unui om, îl infectează. Prin urmare lucrul cel mai cuminte ce-l pot face oamenii e, să fugă din locul unde sunt expuși molipsirii, — de nu cumva ar fi reținuți de datorințe mai înalte.

Dacă locuiești într'o casă unde ești încontinuu ispitit, fugi din casa aceea, oricât ți-ar cădea de greu. În fuga salus. Cine petrece în ispită, va cădea în ea. E nebun cine-și bagă mâna în foc și apoi așteaptă să nu se ardă. Am citit despre s. Carol Borromeu, despre acest mare episcop al secl. XVI., că pe timpul când studia la universitate, o femeie din casa unde locuia a cercat să-l ispitescă. Încă în noaptea aceea și-a părăsit cvartirul s. Carol și s'a mutat în alt loc. Se vede, că a avut prudență creștinească.

Principiis obsta — opune-te din început. Scântea se poate stinge ușor, casa ce arde cu flăcări nici cu pompele de apă nu o poți stinge. Când ispita și-a aruncat scântea în sufletul tău, aceasta, dacă fugi și nu aștepti până devine foc mare, o poți stinge ușor. Când flăcările patimei ți-au cuprins toată ființa, nu le vei mai stinge și focul senzualismului îți va arde nevinovăția.

A te încrede în puterile tale, fiind vorba de senzualism, e cea mai temerară cutezanță. De ai avea castitatea s. Aloisii, dacă iubești pericolul, vei peri în el. Să stai pe orice grad al perfecțiunii și sfințeniei morale, totuș natura senzuală de iască rămâne cu tine totdeauna. Chiar și un sfânt de nu fuge — cade. În fuga salus.

Nosce te ipsum — cunoaște-te pe tine însuși. Aceasta a fost deja cvintesența filozofiei celor vechi. Cunoaște, că ești ființă slabă, că de sigur vei cădea de nu vei încunjura ispita. Nu duce paiele la foc, dacă voiești să nu le aprinzi. Dacă voiești să nu te conzumi nu-ți duce natura de iască în focul ispitelor. În privința aceasta te poți încrede în oricine, numai în tine însuși nu. Conștiința slăbiciunii proprii și nelcrederea ce urmează din aceasta e garanța învingerii. Trebuie să fugi fiindcă nu te poți încrede în debilitatea ta. Din nou trebuie să repețesc: în fuga salus.

Dar merg mai departe: nu trebuie să fugi ca să-ți câștigi mântuire numai de ispititorii de sex divers, ci și de cei de un fel cu tine: în fuga salus.

„Cu durere trebuie să spunem, că în sinul tinerimii studioase din fiecare țară se află o mulțime de ticăloși. În aceste grupuri se produce o emulație nesocotită: conducători sunt cei mai răi“. Mai departe: „Când se apropie tinerii la etatea de douăzeci de ani, vanitatea umflată îi supune frumusețelor părerilor publice, adică părerilor prietinelor și cu deosebire a celor mai mizerabili, cari în general vorbind au autori-

tatea, ce le-o câștigă cutezanța, pășirea conștientă și hotărîtă, tonul poruncitor și expresiunile inzulătoare, ca să poată batjocori purtarea cinstită și corectă". Așa caracterizează societățile de chef ale tinerilor academici, seriosul scriitor Payot.

Eroii banchetelor în două chipuri se obicinuesc a trage pe sfoară pe tinerii neexperți: „ce fel de tinăr e acela, care nu știe cuceri?” aceasta e o armă prin care aprinzând vanitatea, voiesc să îngroape virtutea inocenței, și dacă lovitura aceasta rămâne fără efect, din cauza cuminenței celui luat la ochi, „eroul” scoate tunul cel vechiu, care are efect sigur. „E laș cine nu ține cu noi!” și jertfa luată la țintă se supune și merge la — păcat.

Doamne, ce îngrozitor e cuvântul acesta: lașitate!

Duelantele se supune în chip laș „opinie publice”, ca nu cumva să fie socotit de om laș. Soțul de chefuri se aruncă în mocirlă, fiindcă nu poate suporta aparența lașității și această jertfă, care se teme de numele de laș și se aruncă curajos în păcat, nu observă, că tocmai atunci a dat dovadă de cea mai mare lașitate, când a ascultat de glasul ispitei. Dacă ești bărbat adevărat nu te pleca înaintea unei acuze atât de obraznice și fără temei, iar dacă te simți slab, ca să înduri aparența lașității în numele adevăratului curaj și eroism, atunci îți dau sfatul să fugi și să nu mai pui piciorul în crișma, unde viclenia diavolească și obrăznicia speculează la vanitatea bolnavă a tinerimii.

(Va urma).

Limba cărților noastre bisericești.

În sfârșit iată-ne ajunși și la aceasta chestie importantă, care demult reclamă o discuție serioasă și temeinică. În învălmășala mare a luptelor, ce suntem nevoiți a le purta pentru limbă și credință, aceste cleonodii scumpe lăsate nouă de părinții noștri, adese ne scapă din vedere unele chestii însemnate.

O chestie care merită o deosebită atențiune, e chestia limbii cărților noastre bisericești. Constat cu bucurie, că în timpul din urmă presa noastră bisericească începe a-i da acestei chestii teren tot mai larg pentru discuție.

Un deosebit merit îi revine revistei noastre „Cuvântul adevărului”, care într'un prim-articol (nr. 7) intitulat: „Vorbiți, scrieți românește pentru Dumnezeu” cere ca să revenim cu limba noastră bisericească iarăși la popor, de carele prea tare ne-am depărtat. Articolul „din chestie, precum a putut observa ori cine e inspirat de cea mai curată dragoste pentru cauză.

Mă așteptam, că acest articol va stârni un val de discuții serioase și calme, cari să ne apropie cât de cât de visul nostru: limba bisericească unitară. Ca răspuns la pomenitul articol, s'aude un puternic veto, ce-l strigă dl Rusu dela „Cultura creștină”. Dsa reflectând la articolul cu pricina, află de bine a „protesta cu toată tăria împotriva astorfel de mișcări nesocotite” pe motiv că „duc la o complectă anarhie”.

Nu intru în discuții cu dl Rusu. Autorul articolului din „Cuvântul adevărului”, sunt sigur, că nu-i va rămânea dator. Mă mărginesc la un singur lucru. Dsa foarte greșește când protestează împotriva aceluia articol, deoarece nimeni nu pledează în acel articol pentru schimbarea textului din cărțile liturgice, cum îi place dsale să afirme, ci stăruie, ca cuvintele neînțelese de popor, să se înlocuiască cu cuvinte înțelese, cari cuvinte se află în edițiile mai vechi. Așa cred, că a înlocui cuvinte neînțelese cu cuvinte înțelese nu înseamnă a schimba textul.

Nu putem înțelege ce rost a avut articolul din chestie al dlui Rusu. Noi clerul așteptăm, că dela „Cultura creștină” să se înceapă mișcarea salutară, pentru sanarea răului de care suferim ca limba noastră bisericească. Și când colo ne trezim că ni-se ridică baricade, proclamându-se dogma limbii. Și oare nu e dogma limbii, când mi-se interzice să înlocuiesc cuvinte neînțelese cu cuvinte înțelese?

Ținuta noastră principală la celebrarea cultului divin trebuie să fie aceea, ca prin o limbă frumoasă și înțeleasă de popor să ridicăm atât nimbul cultului divin, cât și simțul de evlavie al poporului. Aceasta însă nu se poate ajunge cu o limbă pocită de cuvinte neînțelese.

Să fim sinceri și să ne mărturisim greșala. Limba cărților noastre bisericești, — înțeleg edițiile cu litere latine — băjbăe de neologisme neînțelese: dispunător, șerb, penitență, vergură, amintire, sacrificiu, maculă, demnitate, seclii, precepte, corp etc. etc. Întreb acum, e contra canoanelor ale înlocuiri acestora cu: stăpân, rob, pocăință, fecioară, pomenire, jertfă, prihană, vrednicie, veci, porunci, trup etc.?

Dacă noi umblăm cu limba noastră bisericească prin nouri, și nu vrem să fim înțeleși de popor, atunci adversarii noștri ușor ne pot răsturna argumentele noastre cu „lingua vernacula”. Vor zice: pentru poporul nostru e egal ori greaca veche ori limba maternă neînțeleasă.

De-mi aduc bine aminte, pare-mi-se că am văzut într'un penticostar mic, tipărit în în Blaj la 1879, condacul paștilor străformat așa: „De te-ai și descins în mormânt...” în loc de: „De te-ai și pogorit în mormânt...” Un domn când voiajază, descinde la cutare hotel în oraș, dar poporul nostru cu totul altceva înțelege sub descins. Oare cum ar suna în ziua de Crăciun condacul: „Fecioara astăzi” am zice „Vergura astăzi”, ori apoi în ziua de Paști sveltina ori luminătoarea cum îi zic unii: „Cu trupul adormind” cum ar fi schimbată, bunăoară: „Cu corpul adormind”?

Coloane întregi, ca să nu zic volume, mi-ar trebui, ca să înșir aci toate imposibilitățile de limbă, cari le întâlnim în unele cărți. Nici topica nu e cruțată în unele locuri, ci întoarsă cu fundul în sus.

Acum de sine se impune următoarea întrebare:

Greșește cineva dacă nu citește resp. recitează textul din cărțile bisericești mai nouă, bunăoară din Liturghierul tip. În 1905 ci recitează textul din edițiile mai vechi cu cirile?

La aceasta răspund: 1) Nu greșește dacă recitează textul din edițiile vechi, fiindcă de aceeași auctoritate bisericească

sunt aprobate. 2) E lămurit, că e permisă folosirea textului din alte ediții anterioare, fiindcă prin edițiile mai nouă, cele vechi nu s'au interzis, respective nu s'au interzis uzul lor.

Precum vedem, avem libertate deplină ca să ne folosim de edițiile cari vrem. De aci apoi urmează neunirea noastră în limbă. Câți preoți atâtea limbi. În privința aceasta se pare că frații neuniți stau mai bine ca noi. La ei se pune mare pond pe limba liturgică, și de tot neînsemnată e deosebirea ce se observă ici-colo.

Ei bine, se poate tolera și pe mai departe starea aceasta? Noi clerul cult să ajungem în inferioritate față cu neuniții? Dacă nu râvna pentru cele sfinte, apoi ambiția ar trebui să ne miște, ca să cerem ducerea în deplinire a hotărîrilor Conc. prov. I. Tit. VI cap. VI.

Ajute Dumnezeu să ajungem la limba bisericească unitară!

Iosif Popa.

Posta Administrațiunii.

Am primit și chităm abonamentul dela: *Chechiehata* pe 1907—1909. — *Călăcea* pe 1907—1910. — *Gălgău* pe 1907—1912. — *Sânmihaiul deșert* pe 1907—1909. — *Brusturi* pe 1907—1911. — *Ugruș* pe 1907—1910. — *Chechiș* pe 1907—1912. — *Fizeș* pe 1907—1909. — *Poptelec* pe 1910—1912. — *Sotelec* pe 1907—1911. — *Tihău* pe 1907—1912. — *Vajdaháza* pe 1907—1911. — *Var* pe 1906—1908. — *Chendrea* pe 1907—1912. — *Panticeu* pe 1905—1911. — *Șăulia de Câmpie* pe 1912. — *Turda-veche* pe 1910 și din 1911 până în 1/5. În restanță mai e timpul din 1/5 1911 până în prezent. — *Tr. R. Feneș* pe 1/9 1906—1/12 1907. În cetăm, cât ce ne apropiem de achitarea totală. — *Balinț* pe 1913 sem. 1-u. — *Cetatea de baltă* pe 15/2 1912—1/4 1913. — *Ghirișâncraiu* pe 1/1 1898—1/3 1902. — *Dateș* pe 1/6—31/12 1912. — *Acăș* pe 1/7 1908—1/6 1909. Rugăm a grăbi și cu restul. — *Petros* pe 1913. — *Tasnádszilvás* pe 1913 sem. 1-u. — *Reușor* pe 1/1—1/9 1913. — *Șomfalău* pe 1913.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

A apărut la Brașov în editura librăriei Ioan I. Ciurea: *Istoria naturală* pentru școlile populare cu ilustrațiuni de Gheorghe Chelariu prof. Prețul 76 fileri.

Cartea cuprinde pe 153 pagini materialul din toate trei regnele dimpreună cu *Omul* și structura corpului său, pentru clasa V și VI poporală. Materia de propus e împărțită după anutimpuri; tratată pe scurt, la înțeles, în limbă frumoasă și cu numirile românești mai generalizate. O carte efină și prețioasă atât pentru școlari, cât și pentru învățători și alți iubitori de învățătură. — O mică greșală are pe pagina ultimă, unde s'a pus clișeu greșit. La tot cazul foial acela trebuie înlocuit cu clișeu de stomac al *omului*. Căci alineatul vorbește de *intestin subțire, fiere, ficat, intestin gros*, și acesta e bine să se vadă cât de cât.

*

